

การใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหวคัดค้านการเปิดดำเนินการของ
โรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต

นายสหชัย แจ่มประสิทธิ์สกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-03-1508-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE USE OF VIOLENCE IN THE PROTEST AGAINST THE OPENING OF
THE THAILAND TANTALUM INDUSTRY FACTORY IN PHUKET PROVINCE

Mr. Sahachai Jamprasitskul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1508-9

สหชัย แจ่มประสิทธิ์สกุล : การใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหวคัดค้านการเปิดดำเนินงาน
ของโรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต. (THE USE OF VIOLENCE IN
THE PROTEST AGAINST THE OPENING OF THE THAILAND TANTALUM
INDUSTRY FACTORY IN PHUKET PROVINCE) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. จันทนา
บรรพศิริโชติ, 215 หน้า. ISBN 974-03-1508-9.

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงเงื่อนไขต่างๆที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรงในการ
เคลื่อนไหวคัดค้านการเปิดดำเนินงานของโรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต โดย
มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะบริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมของภูเก็ตทั้งในช่วงก่อนและ
ในช่วงที่มีการคัดค้านโรงงานแทนทาลัมในปลายปี 2528 จนถึงเหตุการณ์ยุติ โดยมีสมมติฐานว่า
เงื่อนไขที่กำหนดให้มีการใช้ความรุนแรงในกรณีดังกล่าวนี้น่าจะเป็นเพราะ การเชื่อว่าการใช้
ความรุนแรงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นสำหรับการบรรลุจุดมุ่งหมายมากกว่าความไม่พอใจหรือ
ความโกรธที่เกิดจากความคับข้องใจอันเนื่องมาจากความรู้สึกที่ต้องเผชิญกับอนาคตที่มีความ
เสี่ยงจากมลพิษถึงขั้นอาจเป็นอันตรายต่อชีวิต การศึกษาได้ใช้การสำรวจและรวบรวมข้อมูล
จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ คำพิพากษาศาลฎีกา คำให้การของพยานและการสัมภาษณ์
บุคคลที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ผลการศึกษาพบว่า ความรุนแรงเกิดขึ้นในสถานการณ์ของ
การชุมนุมที่ไม่มีการจัดการที่ดีพอและเป็นความรุนแรงที่ไม่ได้เตรียมการมาก่อน โดยเงื่อนไขที่นำ
ไปสู่การใช้ความรุนแรงในกรณีดังกล่าวประกอบไปด้วย เงื่อนไขของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่
ไม่มีความคืบหน้า เงื่อนไขของการชุมนุมที่ขาดการสื่อสารที่ดีมีประสิทธิภาพ และเงื่อนไขของ
สถานการณ์ในการชุมนุมที่มีผลต่อจิตวิทยามวลชน

ภาควิชา _____ การปกครอง _____ ลายมือชื่อนิสิต _____
สาขาวิชา _____ การปกครอง _____ ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____
ปีการศึกษา _____ 2544 _____

418 11889 24 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: VIOLENCE / TANTALUM / PUBLIC PROTEST

SAHACHAI JAMPRASITSKUL : THE USE OF VIOLENCE IN THE PROTEST AGAINST THE OPENING OF THE THAILAND TANTALUM INDUSTRY FACTORY IN PHUKET PROVINCE. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. CHANTANA BANPASIRICHOTE, Ph.D., 215 pp. ISBN 974-03-1508-9.

The objective of this research is to study the conditions that lead to violence in the protest against the opening of the Thailand Tantalum Industry Factory in Phuket province. This study confines within the political, economic, and social contexts of Phuket from the pre-protest period to its ending. The hypothesis is that the conditions leading to violence are based on the observation that violence is used as a means to achieve the goal rather than the dissatisfaction or anger caused by frustration from the risk of severe pollution in the future that could affect the people's lives. The data was gathered from the documents related to the event, the supreme court verdict, witness testimonies, and the interviews with the former protesters. The findings of the study indicate that the violence happened in the situation of poorly organized and unprepared mass demonstration. The conditions that lead to the use of violence in this case are the lack of progress in conflict resolution, the condition of inefficient communication in the mass demonstration, and the psychological conditions among the mass as a result of unclear situations.

Department _____ Government _____

Field of study _____ Government _____

Academic year _____ 2001 _____

Student's signature _____

Advisor's signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉันทนา บรรพศิริโชติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการวิจัยด้วยดีตลอดมา ตลอดจนอาจารย์ตระกูล มีชัย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์และอาจารย์ณฤมล ทับจุมพล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ช่วยให้คำแนะนำในการปรับปรุงและแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ ซึ่งเป็นผู้จุดประกายความคิดในการศึกษาเรื่องความรุนแรงให้แก่ผู้วิจัยอันเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้มีวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ขึ้นและเนื่องจากทุนในการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนสนับสนุนทำวิทยานิพนธ์ของเครือข่ายศึกษาการจัดการความขัดแย้งแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Southeast Asian Conflict Studies Network (SEA-CSN)) สถาบันสันติศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณนางสาวรสขง เปรมทรัพย์ ซึ่งเสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในการสัมภาษณ์และจัดบันทึก ขอขอบคุณนายธนู แนนเนียร ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในการติดต่อและนัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์จำนวนหลายท่าน ขอขอบคุณนายนพรุจ แนนเนียร ที่ให้ความสะดวกในการเดินทางระหว่างการสัมภาษณ์บุคคล ตลอดจนขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่เสียสละเวลาในการให้สัมภาษณ์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ซึ่งให้โอกาสในด้านการศึกษา สนับสนุนค่าใช้จ่ายและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สหชัย แจ่มประสิทธิ์สกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพ.....	ฏ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	8
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.5 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	8
1.6 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	9
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
1.8 การนำเสนอการวิจัย.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.1 แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง.....	12
2.1.1 ความหมายของความขัดแย้ง.....	12
2.1.2 ลักษณะของความขัดแย้ง.....	15
2.1.3 สาเหตุของความขัดแย้ง.....	16
2.1.4 ทศนะบางประการที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง.....	17
2.2 แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรุนแรง.....	20
2.2.1 ความหมายของความรุนแรง.....	20
2.2.2 ลักษณะของความรุนแรง.....	26
2.2.3 สาเหตุหรือเงื่อนไขที่กำหนดให้มีการใช้ความรุนแรง.....	30
2.2.4 ทศนะบางประการที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง.....	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

2.3	แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการไม่ใช้ความรุนแรง.....	52
2.3.1	ความหมายของการไม่ใช้ความรุนแรง.....	52
2.3.2	ลักษณะของการไม่ใช้ความรุนแรง.....	53
2.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	62
2.4.1	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสำเร็จของการประท้วงที่ใช้ ความรุนแรง.....	62
2.4.2	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวคัดค้านการเปิดดำเนินงาน ของโรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต.....	64
2.5	กรอบในการศึกษา.....	67
2.5.1	การวิเคราะห์ปรากฏการณ์ของการใช้ความรุนแรง.....	67
2.5.2	การวิเคราะห์เงื่อนไขที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง.....	68
3	ที่มาของปัญหาความขัดแย้งและการชุมนุมประท้วง.....	72
3.1	สังคมไทยกับปัญหาความขัดแย้ง.....	72
3.1.1	การชุมนุมประท้วงในสังคมไทย.....	72
3.1.2	ยุทธศาสตร์ในการพัฒนา.....	76
3.1.3	ยุทธศาสตร์การพัฒนากับความขัดแย้งในประเด็นเรื่องทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม.....	79
3.2	บริบทของปัญหาในท้องถิ่น.....	80
3.2.1	ลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของภูเก็ต.....	80
3.2.2	ประสบการณ์ของคนภูเก็ตในปัญหาสิ่งแวดล้อม.....	85
3.2.3	บทเรียนจากการประท้วงในประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	87
3.3	ความเป็นมาของปัญหาความขัดแย้ง.....	88
3.3.1	ความเป็นมาของโรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต.....	88
3.3.2	นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมกับกรณีโรงงานแทนทาลัม.....	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

4	การเคลื่อนไหวคัดค้านการเปิดดำเนินงานของโรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต.....	98
4.1	การเคลื่อนไหวคัดค้านการเปิดดำเนินงานของ โรงงานไทยแลนด์แทนทาลัมอินดัสตรี จังหวัดภูเก็ต.....	98
4.1.1	การก่อตัวของการคัดค้าน.....	98
4.1.2	เหตุผลของคู่ขัดแย้ง.....	100
4.1.3	การแสดงบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	104
4.1.4	การเคลื่อนไหวคัดค้านของประชาชนชาวภูเก็ต.....	109
4.2	กระบวนการแก้ไขปัญหาคัดค้านความขัดแย้ง.....	119
4.2.1	ทัศนคติต่อปัญหาของรัฐบาลและบริษัทฯ.....	119
4.2.2	การแก้ไขปัญหาคัดค้านความขัดแย้ง.....	122
4.3	ความรุนแรงในการชุมนุมประท้วง.....	127
4.3.1	เหตุการณ์ในวันเกิดเหตุและการใช้ความรุนแรง.....	127
4.3.2	สรุปความเสียหายจากการใช้ความรุนแรงในวันที่ 23 มิถุนายน 2529.....	137
4.3.3	สรุปผลการพิจารณาคดี.....	138
5	เงื่อนไขที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง.....	140
5.1	องค์ประกอบของการใช้ความรุนแรง.....	140
5.1.1	การใช้อำนาจของรัฐ.....	141
5.1.2	การเคลื่อนไหวคัดค้านของประชาชน.....	142
5.2	กระบวนการใช้ความรุนแรงในการเคลื่อนไหวคัดค้าน.....	143
5.3	ความเข้าใจของรัฐต่อเงื่อนไขที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง.....	146
5.4	เงื่อนไขที่สำคัญของเหตุการณ์.....	148
5.4.1	ประสบการณ์การต่อสู้เรียกร้องร่วมกันในอดีตของชาวภูเก็ต.....	148
5.4.2	ยุทธศาสตร์ของการประท้วงและยุทธวิธีในการประท้วง โดยไม่ใช้ความรุนแรง.....	150

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		
	5.4.3 การตอบสนองของรัฐต่อข้อเรียกร้องของประชาชน.....	152
	5.4.4 ทักษะคติของประชาชนเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรง.....	158
	5.4.5 สถานการณ์ความตึงเครียดของการชุมนุม.....	160
	5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขที่สำคัญของความรุนแรง.....	164
	5.6 เงื่อนไขที่นำไปสู่การใช้ความรุนแรง.....	167
6	บทสรุป.....	172
	รายการอ้างอิง.....	181
	ภาคผนวก.....	193
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	215

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่	
1 ประเภทของความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงส่วนบุคคล.....	27
2 ประเภทของความรุนแรงแบ่งตามอุปสรรคต่อความต้องการ พื้นฐานของมนุษย์.....	30

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	ลักษณะของความรุนแรงทั้ง 3 ประเภทจำแนกตามที่มาของความรุนแรง.....	43
2	ที่มาของความรุนแรงทางตรง	44
3	กระบวนการต่อเนื่องของปรากฏการณ์ของการใช้ความรุนแรง.....	145
4	ความรุนแรงและเงื่อนไขที่นำไปสู่ความรุนแรง.....	171